

Afscheids-wensch aan den seer eerwaardigen heere den heere Francois Valentyn

Ten anderen male sig sullende begeeven na Amboina,
om aldaar den dienst des h. euangeliums te bekleeden

bron

*Afscheids-wensch aan den seer eerwaardigen heere den heere Francois Valentyn. Ten anderen
male sig sullende begeeven na Amboina, om aldaar den dienst des h. euangeliums te bekleeden.*
Z.n., Dordrecht 1705

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_val004vale01_01/colofon.htm

© 2009 dbnl

Afscheid Aan den Hoog-waarden Heere Francois Valentyn.

Horat:

Navis, quae tibi creditum

Debes FRANSISCUM, Finibus INDICIS

Reddas incolumem precor;

Et serves animae dimidium meae.

SOo trekt Gy eindelyk, Heer VALENTYN, dan heên,
En word, nog veel te vroeg, van Dordregt afgesneên,
Om met uw waard Gezin de Hemelhooge baaren
Des woesten Oceaans, naa 't Oosten, te bevaaren.
Myn Zangheldinne volgt u met haar zugten naa,
En wenscht, den Hemel-God u gunstig gade slaa.
Hy slaa door syn bevel de buijen in de boejen,
Op datse u nimmermeer verhinderen voort te spoejen.
Hy voere u spoedig en behouwden aan de kust
Van uw AMBOINE, daar een on weêrstaarb're lust

U nogmaals henen dryft, om met uwe Ampt-verwanten
 Den Standaard van het Ryk van Jesus'er te planten.
 Ik prys uw oogmerk en 't kloekmoedige bestaan.
 En wensche dat Gods Geest en gunst mag met u gaan,
 Die u voorspoedig maake in 's Heeren Huis te stigten.
 En als een Flonkerstar den Heidenen toe te ligten.
 Voert hen in menigt tot den schood van Jesus Kerk.
 Set daar toe voort uw groot en onnavolgbaar werk,
 't Geen g'hebt voltrokken, van den Bibel te vertolken,
 In 't laag Maleitsch, ten dienst der Indiaansche Volken.
 God neig de Maatschappy, dat dit voortreflyk stuk,
 U staande op soo veel zweets, niet blyve buyten druk.
 Hy doe door uwen dienst ^(a) die saal'ge tyden naad'ren,
 Die voor veele eeuwen al belooft syn aan de vaad'ren,
 Dat alle Heidenen sig buigen souwden voor
 Den staf van Jesus Ryk; 't geen met een heldere gloor
 Nog eens moet brallen in het laatste van de daagen.
 Og dat wy sulken tyd reeds tegenwoordig zaagen!

*.Dordregt den 21
 van Sprokkelmaand
 MDCCCV.*

JOH: D'OUTEREIN.
V. D. M. & Professor Dordraeenus.

- (a) *Cl: Salomon van Til in Habakuk Cap: III: 19. p. 606.
 Proin spem facit Vates, ad Regni Ecclesiae erectionem, missionem esse faciendam, qua Viri,
 zelo Dei inflammati, & infignioribus donis instructi, in publicum prodeant, magna animi
 fortitudine & alacritate affecti, ut dona sua in Judaeorum & Gentium conversionem
 impendant. Hi, indefessa sedulitate, nihil non molirentur, longasque peregrinationes
 omnimoda mentis spontaneitate susciperent; quo totus orbis ad Deum & Christum reducatur.*

*Idem pag: 615. Hanc spem concipientes Christiani, fore, ut Deus aliquando istis Legationibus
 daturus sit successum; etiam huic rei viam sternere conati sunt suis in Indiam & Americam
 missionibus, quibus caecas istas gentes ad fidem Christianam suscipiendam quotidie
 permovere laborant.*

*Verum feliciora prospicimus tempora, quibus Viri, majoribus donis & pietate instructi, se
 magna spontaneitate offerant ad Legationes istas obeundas, & in isto opere majores faciant
 progrssus; quando venerit ille dies, quo Deus efficacius cum spiritu suo ad mundi
 vivificationem concurrere decrevit. Tunc enim, uti dicitur Apoc. XXII: 2. abundantius
 provenient fructus arboris vitae, cujus folia erunt ad sanationem gentium. Quicquid enim
 Viris, a Christo aptandis, erit ingenii, scientiae, eloquentiae & Auctoritatis, hoc omne
 impendent ad gentium restitutionem, ut ad sanam mentem reducantur; admissa fide Christiana,
 Deum juxta verbum suum unice colant.*

*Quem Legationis sua fructum ut obtineat Amicus meus integerrimus, si non in totum, saltem
 in tantum, etiam atque etiam precor Deum T. O. M.*

***Aan den Eerwaarden Heere Francois Valentyn, Wanneer zyn E: ten
tweedemaal, als Predikant der Gemeente van Amboina, Na Nêêrlands
India vertrok.***

*Vasto Rex Aeolus antro
Turbanteis Ventos, tempe statesque sonoras,
Imperio premat, ac vinclis & carcere fraenet.*

Zo lokt u anderwerf de geur van 't kruidige Oosten,
En uwe godsvrugt durft zig 't zégevaar getroosten,

O VALENTYN, myn Vriend; de naauverknogte band
 Van bloed en maagen, nog het lieve vaderland,
 Dat melk en honingdal, kan u te rug doen treden;
 Gy acht langduurigheid, nog de ongemaklykheden
 Der vergelegen' reyze, en 't dierbaar leven is
 By u niet groot van waarde, in vergelykenis
 Van 't heyl, dat de Oosterkerk, nu weer uw zorg'bevoolen,
 Daar uit te wagten staat, en de Amboineesche schoulen.

Naau blonk de lente van uw 's levens dageraad,
 Of gy , doorgloeid van 't vyer des yvers, sonder maat,
 Volgde op held Thomas spoor na deIndiaansche streeken,
 Om t'oosters Heydendom den waaren God te preeken;
 Batavie, Vorstin van 't oosterwerldsdeel,
 't Welriekende Ambon, der Eylanden lustpriëel,
 En Banda bogen zig ter nêêr met leerzaame ooren,
 Om 't eeuwig heylverbond uit uwen mond te hooren,
 Veel' jaaren achter een; tot Gods voorzienigheid
 U veilig in den schoot van 't vaderland geleid;
 Met tydelyken schat en zegen mild belaadten.
 't Mogt u gebeuren, vry van 's werlds zorg, te baaden,
 In eene zé van rust en bezige eenzaamheid,
 Daar Vriend en Vyand eerde uw deugd en heusch beleid;
 't Mogt u gebeuren, in een' vloed van zegeningen,
 Te ontduyken d'ommezwaay der wereldwisselingen,
 't Verlies van lyf en goed, op vaderlandschen grond;
 Maar neen, gy streefd met vreugd 't gevaar zelf in den mond,

Van hooger geest gestyft, om 's hemels dierb're gaaven
Niet vrugteloos in 't stof der aarde te begraaven.
Geen goudlust pord u nog des schyngoeds yd'le zugt,
Maar zuiver hemelvyer, van boven uit de lugt
Gedaald, gelyk weleer, op 't hooft der Kruysgezanten;
Geen drift om 't bygeloof van Rome voort te planten:
Gelyk de bende, die op 't voetspoor van Xaveer,
Vermetel pronken durft met de eernaam van haar' heer'.
Maar zuivre liefde om weer den nagt en nevelwolken
Des Heidendoms, van 't hert der onverligte volken
Te vaagen, is alleen de zeylsteen, die u trekt.
Het goud, 't volmaakste der metaalen, onbevekt
Gelouterd, door den glans der held're zonnestraalen,
Kan niets in waarde by den gloed uw's yvers haalen,
Die, aangeblaazen door den adem van Gods Geest,
De onfaal're blaas, wier kragt de wond der ziel geneest,
Vertolkte in zulk een' taal, als Morgenlanders spreken;
Hoe zou de halve maan van Mahomet verbleeken,
En Mechaas bloedaltaar, wiens Godversworen smook
Gantsch Azie overwaayd, vergaan in stof en rook;
Niet lang zou de Indiaan aan 's Brachmans lippen hangen,
Nog blind'ling knielen voor Pagoden, maar verlangen,
Om in dit heyligdom den onbekenden Godt
Te ontdekken, en 't daar uit afvloeiend heilgenot
Te kennen; zó 't eens mogt de Almogentheid behaagen
Dat deze zon tot ligt van 't oosten op zou daagen.

O! Maatschappy, die al den oogst van Morgenland
 Ziet vloeijen in uw' schoot, van 't Afrikaansche strand,
 Tot daar Japan het oog van Febus op de daken
 Doed schein'ren, die van goud en ryk gesteente blaaken,
 Noit heeft de onmeetbaarheid van uw gezag een'schat,
 Zó onwaardeerlyk als dit boekjuweel, bevat.

Hoe looft men dan dit werk na waarde, 'k zwyg van loonen;
 Of is 't ons onbewust? een Heiden zal 't ons toonen:
 O Filadelf! schoon gy 't gewyde kerkzieraad,
 En 't zugtende Israël, aan Nylstroom en Eufraat,
 Uit zynen kerker staakt, en vrykoopt van den keten;
 En dus zó Vorst'lyk hebdt uw dankbaar hert gekweten,
 Schoon God niet kennende en maar van natuur verlicht;
 Nog vond zig uw gemoet tot grooter dank verplicht,
 Voor 't God'lyk boek, 't geen door uw'last voor twintig Eeuwen,
 Op Faros wierd vertaald van seventig Hebreuwen.

Zó groot een' arbeid heeft uwe onbesweke hand
 Alleen volvoerd, gesterkt met 's hemels onderstand
 O VALENTYN, door loon nog winzugt aangedreven,
 Maar om den toegang tot Gods heilgeheim te geven
 Den blinden oosterling; wat vond ik ruime stof,
 Zó niet myn kragt besweek, te weiden in uw' lof;
 Nu treft my aan de ziele uw altydduurend scheiden,
 En naalyks kan myn wensch u over zee geleiden;

Maar ach! wat meng ik my in 's hemels raadsbesluit;
 Gy volgt de heirbaan, die Gods vinger u voor uit
 Heeft aangewesen, na zyn wil en welbehaagen;
 Schoon ons uw aangezigt voor eeuwig werd ont dragen.
 Nog blyfd de onsterflyke eer van uw' godvrugtigheid
 En uwe opregte deugd, een denkbeeld toegeweid,
 Wiens onverganklykheid den roest des tyds kan tarten
 In 't duurzaam diamant der welverplichte harten:
 Dat eer der mooren hant in suiver sneeu verkeer',
 Eer pronk de rave met den glans der Fenixveer,
 Eer de afgelegenheid van wat'ren, lugt en landen
 Den vasten knoop verbreek' van onze liefdebanden.
 Vaar wel dan VALENTYN, myn Vriend, vaar eeuwig wel.
 Het nimmersluim'rende oog zy steeds uw metgezel,
 Dat zy de Leidstar die op 't ruime veld der baaren,
 U voor den scherpen klaau der roov'ren zal bewaaren;
 Gods boek, dat heiligdom, en dierbaar kerkkleynood,
 Streckte u ten tweedemaal een vryburg in den schoot
 Der woeste golven, temm' het kielverdelgend van uw boorden;
 En weere alle onweerbuy en stormen van uw boorden;
 't Geleyde u veyliger, en 't voorwerp uwer min,
 Uw teergeliefde helft, uw kroost en uw gezin,
 Dan de yd'le huysgôdn 't hooft der swervende Trojaanen;
 Tot u Victoria begroeten zal met traanen

Van blydschap in 't gezicht om uw' behouden togt,
En, nog herdenkend wat uw' dienst weleer vermogt,
U welkoomd met gejuich, met handgeklap en zangen.
Zó treftge uw oogwit, zó bereiktge nw zielsverlangen.
Zó zegen God den dienst, die op uw' schoulers leid;
Zó eindigt ge uwen loop met vreugde en vrolykheid,
Betuigende uwen last, de boodschap der genade.
Dus leerd uw' roeping hoe Gods voorzorg, vroeg en spade,
Zyn' kudde, in oost en west verstroit, by een vergaard,
Op dat zyn' Kerk eens blinke in vollen glans op aard.

Joannes van Braam.

*Dordrecht den 7 van
Lentemaand 1705.*